

Obsah

Úvod.....	9
1 Zraková analýza a syntéza	11
1.1 Deskripce domény (obecný popis domény).....	11
1.2 Specifika u dětí a žáků se zrakovým postižením.....	11
1.2.1 Slabozrací	11
1.2.2 Nevidomí	11
1.2.3 Děti a žáci se zbytky zraku	12
1.3 Diagnostika a diagnostické nástroje (silné a slabé stránky diagnostiky této domény)	13
1.4 Vyjádření míry úbytku funkce.....	14
1.4.1 Předškolní příprava (dětí slabozraké).....	14
1.4.2 Předškolní příprava (dětí nevidomé)	15
1.4.3 Základní vzdělání, střední odborné vzdělání, vyšší odborné vzdělání (žáci, studenti se slabozrakostí).....	17
1.4.4 Základní vzdělání, střední odborné vzdělání, vyšší odborné vzdělání (žáci, studenti nevidomí)	18
2 Zrakové funkce	21
2.1 Deskripce domény (obecný popis domény).....	21
2.1.1 Zraková ostrost.....	21
2.1.2 Barvocit	21
2.1.3 Zorné pole.....	21
2.2 Specifika u dětí a žáků se zrakovým postižením.....	21
2.2.1 Zraková ostrost.....	21
2.2.2 Barvocit	23
2.2.3 Zorné pole.....	23
2.3 Diagnostika a diagnostické nástroje.....	23
2.3.1 Zraková ostrost.....	23
2.3.2 Barvocit	25
2.3.3 Zorné pole.....	26
2.4 Vyjádření míry úbytku funkce.....	27
2.4.1 Zraková ostrost.....	27
2.4.2 Barvocit	28
2.4.3 Zorné pole.....	29
3 Kompenzační smysly (sluch, hmat, čich, chuť).....	31
3.1 Deskripce domény (obecný popis domény).....	31
3.1.1 Sluch.....	31
3.1.1.1 Definice sluchového vnímání a jeho význam	31
3.1.1.2 Faktory ovlivňující kvalitu vnímání sluchem	31
3.1.2 Hmat	31
3.1.2.1 Definice hmatu.....	31
3.1.2.2 Faktory ovlivňující hmat	32
3.1.3 Čich a chuť	32
3.1.3.1 Definice čichu a chuti	32
3.1.3.2 Faktory ovlivňující kvalitu vnímání čichem a chutí	32

3.2	Zvláštnosti kompenzačních smyslů u dětí se zrakovým postižením.....	33
3.2.1	Sluch.....	33
3.2.2	Hmat.....	33
3.2.3	Čich a chuť.....	34
3.3	Diagnostika a diagnostické nástroje.....	34
3.3.1	Sluch.....	34
3.3.1.1	Zjišťování úrovně sluchového vnímání.....	35
3.3.1.2	Sluchové rozlišování.....	35
3.3.1.3	Sluchová paměť.....	36
3.3.1.4	Vnímání a reprodukce rytmu.....	36
3.3.1.5	Zvuk a jeho zdroj.....	36
3.3.2	Hmat.....	37
3.3.2.1	Zjišťování úrovně rozvoje hmatu.....	37
3.3.3	Čich, chuť.....	37
3.3.3.1	Zjišťování úrovně rozvoje čichu.....	37
3.3.3.2	Zjišťování úrovně rozvoje chuti.....	37
3.4	Vyjádření míry úbytku funkce.....	38
4	Hrubá a jemná motorika.....	43
4.1	Deskripce domény (obecná charakteristika domény).....	43
4.2	Zvláštnosti domény u žáků se zrakovým postižením.....	43
4.3	Diagnostika a diagnostické nástroje.....	45
4.3.1	Orientační diagnostika hrubé motoriky u dětí se zrakovým postižením.....	45
4.4	Vyjádření míry úbytku funkce.....	46
4.4.1	Hrubá motorika.....	46
4.4.2	Jemná motorika.....	49
5	Vizuomotorická koordinace.....	53
5.1	Deskripce domény (obecný popis domény).....	53
5.1.1	Vizuomotorika.....	53
5.1.2	Vizuomotorická koordinace.....	53
5.1.3	Motorika rukou.....	53
5.1.4	Grafomotorika.....	54
5.1.5	Zrakové vnímání včetně vizuomotoriky.....	54
5.1.6	Vývoj kresby.....	55
5.2	Specifika domény u jedinců se zrakovým postižením.....	56
5.2.1	Specifika z vývojového hlediska obecně.....	56
5.2.2	Specifika vizuomotoriky u zřakově postižených.....	57
5.2.3	Ruka jako hmatový orgán.....	57
5.2.4	Některá specifika.....	57
5.2.5	Specifika kresby.....	57
5.3	Diagnostika a diagnostické nástroje.....	58
5.3.1	Škála McCarthyové.....	59
5.3.2	Diagnostika školní zralosti.....	59
5.4	Vyjádření míry úbytku funkce.....	60
6	Intelektové a kognitivní funkce (včetně orientace v časoprostoru), funkce pozornosti, funkce paměti a dalších procesů učení.....	62
6.1	Deskripce domény (obecný popis domény).....	62
6.2	Specifika u osob se zrakovým postižením.....	63

6.3	Diagnostika a diagnostické nástroje.....	64
6.4	Rozdělení do čtyř stupňů podle úbytku funkcí	64
7	Kompletní psychické funkce (temperament, funkce energie a řízení), emoce, sexualita.....	66
7.1	Deskripce domény (obecný popis domény).....	66
7.2	Specifika u osob se zrakovým postižením	67
7.3	Diagnostické nástroje	68
7.4	Rozdělení do čtyř stupňů podle úbytku funkcí	68
8	Sociabilita a adaptabilita	70
8.1	Deskripce domény (obecný popis domény).....	70
8.2	Specifika u osob se zrakovým postižením	71
8.3	Diagnostika a diagnostické nástroje	72
8.4	Rozdělení do čtyř stupňů podle úbytku funkcí	72
9	Orientace v prostoru.....	74
9.1	Deskripce domény (obecný popis domény).....	74
9.2	Specifika domény pro klienta se zrakovým postižením	74
9.2.1	Vymezení základních pojmů	74
9.3	Diagnostika a diagnostické nástroje.....	76
9.4	Vyjádření míry úbytku funkce.....	76
9.4.1	Makroprostor	76
9.4.2	Mikroprostor.....	77
10	Poruchy chování a emocionalita	79
10.1	Deskripce domény (obecný popis domény).....	79
10.1.1	Příčiny vzniku poruch chování.....	80
10.2	Specifika u osob se zrakovým postižením	81
10.3	Diagnostika a diagnostické nástroje.....	81
10.3.1	Poruchy chování v dětském věku.....	82
10.3.2	Základní typy poruch chování a jejich charakteristika.....	83
10.4	Vyjádření míry úbytku funkce poruch chování.....	84
11	ADHD	86
11.1	Deskripce domény (obecný popis domény).....	86
11.2	Specifika domény pro klienta se zrakovým postižením	87
11.3	Diagnostika a diagnostické nástroje.....	87
11.4	Vyjádření míry úbytku funkce.....	91
12	Fatické funkce, verbální projevy.....	93
12.1	Deskripce domény (obecný popis domény).....	93
12.1.1	Afázie	93
12.1.2	Vývojová dysfázie	94
12.2	Zvláštnosti domény pro zrakově postižené	95
12.3	Diagnostické nástroje a jejich omezení vzhledem ke zrakové vadě a diferenciální diagnostika	97
12.3.1	Diagnostika.....	97
12.3.2	Diferenciální diagnostika	99
12.4	Vyjádření míry úbytku funkce.....	100

13	Sebeobsluha zrakově postižených.....	102
13.1	Deskripce domény (obecný popis domény).....	102
13.2	Specifika u dětí a žáků se zrakovým postižením.....	102
13.3	Diagnostika a diagnostické nástroje.....	102
13.3.1	Předškolní období.....	103
13.3.1.1	Hygiena.....	103
13.3.1.2	Oblékání.....	103
13.3.1.3	Stravování.....	103
13.3.1.4	Péče o zdraví	104
13.3.2	Mladší školní věk	104
13.3.2.1	Hygiena.....	104
13.3.2.2	Oblékání.....	104
13.3.2.3	Stravování.....	105
13.3.2.4	Péče o zdraví.....	105
13.3.3	Starší školní věk	105
13.3.3.1	Hygiena.....	105
13.3.3.2	Oblékání.....	105
13.3.3.3	Stravování.....	105
13.3.3.4	Péče o zdraví.....	106
13.3.4	Středoškolský věk (SŠ, VOŠ, SOU).....	106
13.3.4.1	Hygiena.....	106
13.3.4.2	Oblékání.....	106
13.3.4.3	Stravování.....	106
13.3.4.4	Péče o zdraví.....	106
13.4	Vyjádření míry úbytku funkce.....	107
14	Rodina (výchovní styl, systém hodnot, motivace, podnětnost)	108
14.1	Deskripce domény (obecný popis domény).....	108
14.2	Specifika u osob se zrakovým postižením	109
14.3	Diagnostika, diagnostické nástroje.....	110
14.4	Rozdělení do čtyř stupňů podle úbytku funkcí	110
15	Edukační prostředí	111
15.1	Deskripce domény (obecný popis domény).....	111
15.1.1	Technické podmínky	111
15.1.2	Pedagogické podmínky	111
15.1.3	Speciálněpedagogické podmínky	111
15.1.4	Sociální podmínky.....	112
15.1.5	Specifické poruchy a zdravotní znevýhodnění.....	112
15.2	Specifika domény pro klienta se zrakovým postižením	112
15.2.1	Technické podmínky	112
15.2.2	Sociální podmínky.....	116
15.2.3	Specifické poruchy a zdravotní znevýhodnění.....	116
15.3	Diagnostika a diagnostické nástroje.....	117
15.4	Vyjádření míry úbytku funkce.....	118
15.4.1	Škála úrovně technických a speciálněpedagogických podmínek.....	118
15.4.2	Sociometrické měření.....	119
15.4.3	Zrakově postižený žák se zdravotním znevýhodněním.....	120

16	Rehabilitační a kompenzační pomůcky pro slabozraké a nevidomé	122
16.1	Deskripce domény (obecný popis domény)	122
16.2	Specifika domény pro klienta se zrakovým postižením	122
16.3	Diagnostika a diagnostické nástroje	124
16.4	Vyjádření míry úbytku funkce	124
17	Metodika práce s Katalogem míry posuzování SVP	126
17.1	Pojetí Katalogu a možnosti jeho využití	126
17.2	Hloubka navržených podpůrných opatření	127
17.2.1	Úroveň podpůrných opatření 1	128
17.2.2	Úroveň podpůrných opatření 2	128
17.2.3	Úroveň podpůrných opatření 3	128
17.2.4	Úroveň podpůrných opatření 4	128
17.3	Metodika práce a využití hodnotících kritérií Katalogu	129
17.4	Softwarová podpora poradenského pracovníka	130
17.5	Standardizované (testové) diagnostické nástroje	131
17.5.1	Příklad domény s kvantifikací jediného výroku	133
17.5.2	Seznam domén vyjádřených jediným výrokiem	134
17.5.3	Příklad domény s kvantifikací více výroků (vyjádření slovní)	134
17.5.4	Tabulace domén se čtyřstupňovou kvantifikací a jejich transfer do sloupového a kruhového grafu Tabulka domén (poddómén) diagnostikovaných u zrakově postižených klientů (písemné znázornění)	136
17.6	Přehled nosných domén doporučovaných k otevření pro konkrétní poradenské situace SPC pro ZP	137